

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

10. An ignorantia vincibilis sit peccatum speciale distinctum ab eo, cujus est causa? Et in textu hujus Resolutionis multa explanatur, quæ omnia quamvis aliquantulum speculativa videantur, tamen pro ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

gentiam confiteri, quia periculo transgrediendi illud praeceptum se exposuit, & consequenter voluit transgressionem illius?

Idem est de ignorantia vincibilium eorum, quae quis scire tenetur, ratione specialis numeris, vt Confessarij, iudicis, &c. Ex part. 3. tr. 4. Ref. 164. aliis 165.

§. 1. **E**st peccatum speciale docuerunt Vasquez in part. 2. disp. 119. cap. 3. Tannerus in part. 2. disp. 4. q. 9. dub. 1. n. 12. Sanchez in summa, to. 1. l. 1. cap. 17. num. 11. Filiucius tom. 2. tract. 2. 1. cap. 10. r. a. F. & Curiel. in part. 2. q. 76. art. 2. dub. 2. §. 4. vbi docet ignorantiam vincibilem articuloꝝ fidei habere, non solum malitiam peccati, cuius periculo se exponit, v. g. omissionis actus fidei tempore, quo obligat praeceptum credendi, aut asserendi aliquid contra fidem: sed etiam aliam distinctam speciem, quae consistit in negligentia addiscendi articulos, quae opponitur virtuti studiositatis. Hæc opinio est probabilis.

2. Verum contrariam sententiam tuetur ex multis rationibus Merolla disp. 1. c. 2. diff. 3. n. 697. vbi tamen n. 699. notauit, ignorantem vincibiliter mysteria fidei, quamuis de facto nihil contra sentiat, neque adit tempus, quo quis tenetur ea credere, teneri hanc ignorantiam confiteri; quia non curando eorum scientiam acquirere, ad quæ tenebatur, exposuit se periculo sentiendi aliquid contra fidem, aut omittendi assentiri illis occurrente tempore, quo ad id obligatur, & consequenter mortaliter peccauit; hoc autem peccatum non est distinctum ab eo, quod committitur sentiendo actu ignoranter aliquid contra hæc mysteria. Prima opinio videtur probabilior, & omnino tenenda.

3. Notandum est etiam hic cum dicto Merolla num. 700 in ordine ad confessionem esse necessarium explicare cuius præcepti Decalogi fuerit ignorantia, secus verò in ignorantia mysteriorum fidei. Et ratio est, quia ex diuersitate præceptorum Decalogi, vel Ecclesiae, eo quòd ita vincibiliter ignorans exponit se periculo admittendi peccata specie diuersa secundum præceptorum diuersitatem. At verò ignorans vincibiliter mysteria fidei, non se exponit periculo committendi peccata specie diuersa iuxta diuersitatem mysteriorum, sed semper peccatum est eiusdem speciei, cuiuscumque mysterij sit ignorantia, quia opponitur eidem præcepto, ac virtuti; vnde inferitur ignorantem vincibiliter plures articulos fidei, non committere plura peccata specie distincta, secus verò si ignoret plura præcepta Decalogi, vel Ecclesiae.

4. Sed difficultas est, an sic ignorans vincibiliter plures articulos fidei, plura peccata saltem numero distincta admittat? Affirmatiuè respondet Marullus vbi supra, sed negativa sententia est etiam probabilis, quam tuetur Pater Suarez tractat. de fide, disputat. 1. §. 5. et 1. num. 7. & adhibet exemplum in præcepto recitandi horas canonicas; peccatum enim omissionis illarum, non multiplicatur numero, iuxta multiplicationem horarum, sed vnum tantum numero est; ergo idem dicendum est in casu nostro. Vnde ego infero ignorantem vincibiliter plures articulos fidei non teneri numerum articuloꝝ, quos ignorat, explicare in confessione, licet Marullus vbi supra, contrarium asserat, nempe ignorantem vincibiliter plures fidei articulos, censeri plura numero peccata committere, explicanda in confessione; sed vtraque opinio est probabilis.

5. Et tandem ex his omnibus aliqui inferunt contra Curiel in part. 2. quest. 76. art. 2. dub. 2. §. 4. & contra Malderum etiam in part. 2. quest. 76. art. 2. quòd

ignorantia vincibilis præceptorum Decalogi, non est speciale peccatum, vt verbi gratia, ignorantia culpabilis præcepti de non fornicando, non est speciale peccatum oppositum distinctæ virtuti, ac diuersæ à virtute castitatis, cui fornicatio opponitur. Vnde sequitur, quòd qui ex ignorantia culpabili negligit scire præceptum non fornicandi, non committit duo peccata mortalia, si de facto fornicetur, vnum negligentia sciendi huiusmodi præceptum, & alterum fornicationis; & ideo sufficit, vt in confessione dicat, fornicatus sum. Quòd si huiusmodi ignorans præceptum non fornicandi de facto non fornicetur, tenetur adhuc eam culpabilem ignorantiam, ac negligentiam confiteri; quia periculo transgrediendi illud præceptum se exposuit, & consequenter voluit in causa transgressionem illius. Sufficiet autem dicere in confessione, Habui voluntatem fornicandi. Et idem contra Malderum, & Curiel dicendum est de ignorantia vincibilium eorum, quæ quis scire tenetur, ratione specialis numeris, vt Confessarij, Aduocati, Iudicis, &c. vide Filiuc. tom. 2. tr. 21. c. 50. n. 365. Sanchez in sum. tom. 1. lib. 1. c. 17. num. 9. & alios penes ipsos.

6. Sed hæc resolutio aliquibus non placet, quia peccatum ignorantia constituitur ante actuale fornicationem, nam alias non sequuta fornicatione non peccaret, & proinde est ab illa distinctum, & quando quis non fornicaretur, non posset dicere: Habui voluntatem fornicandi; quia etiam si quis ignoret fornicationem esse peccatum, potest tali voluntate carere.

RESOL. X.

An ignorantia vincibilis sit peccatum speciale distinctum ab eo, cuius est causa?

Et in textu huius Resolutionis multa explanantur, quæ omnia quamuis aliquantulum speculatiua videantur, tamen pro Confessariis ea scire est valde necessarium. Ex part. 4. tractat. 4. & Misc. Refol. 37.

§. 1. **A**d hoc dubium Layman in Theolog. moral. lib. 1. tractat. 2. cap. 4. num. 10. & Vasquez in 1. 2. disputat. 126. capit. 3. & disputatiõne 119. capit. 2. & 3. respondent, quòd ignorantia atque sciendi negligentia earum rerum, quarum cognitio per se, sine ratione sui præcipitur, est speciale peccatum oppositum ei virtuti, quæ in talium rerum cognitione versatur; videlicet negligentia in cognoscendis fidei mysterijs ad credendum necessariis, est peccatum fidei oppositum; ignorantia autem atque cognoscendi negligentia earum rerum, quarum cognitio non per se præcipitur, vel prohibetur, non est speciale peccatum, sed accipit speciem suam à legis transgressionem, cuius causam, vel periculum præbet: v. g. vincibilis ignorantia, vtrum ieiunij dies sit, quo carnem comedis, pertinet ad peccatum intemperantia; vincibilis ignorantia, vtrum Sacerdos sit, quem percussis, ad peccatum sacrilegij, neque tunc, refert ad formalem peccati malitiam, vtrum reuera dies ille ieiunij sit, vel vtrum Sacerdos, qui percussus, sufficit si suborto dubio & non discusso commisisti te periculo taliter peccandi.

2. Sed Tannerus in 1. 2. D. Thom. disputatiõne quarta, quæstione nona, dub. primo, numero duodecimo; circa presentem quæstionem paulo aliter distinguendum censet, ait enim quòd quædam scire tenemur per se, seu sine respectu & ordine propinquo ad opus aliquod particulare, vel, quòd idem est, non ex sola suppositione operis alicuius particularis, quales nimirum sunt articuli fidei, præcepta Decalo

& lege etiam doctrinam, & Doctores §. 1. huius Ref. & seq. Ref.

Sup. hoc in fine §. 1. not. præcitate,

Sup. hoc sup. in Ref. 7. §. vlt. per totum, & in Ref. 9. §. 1. & §. Et tandem.

TION
ONA
II
III

Decalogi, sub quibus etiam comprehenditur modus ritè Deum colendi, communia item præcepta Ecclesiæ, quæ præterea ad cuiusque statum & officium pertinent; in quibus etiam comprehenduntur nonnunquam quæstiones aliquæ facti, tenetur enim Episcopus, aut Parochus scire, vtrum subditi confiteantur, & communicent præscripto tempore. Alia verò sunt, quæ solum per accidens, seu ex suppositione, & in ordine ad subsequens factum, hic & nunc sciri debent, eiusmodi est, v. g. cognitio iuris alicuius in casu, quo quis non ex officio, seu vi suæ vocationis, sed sponte velit causam aliquam controversam dirimere, talis est etiam cognitio particularis alicuius circumstantiæ facti, solum in ordine ad opus propositum rectè exequendum, verbi gratia, quoddam homo non sit, sed fera, id, quod in dumeto latitans aspicio, & ad quod iaculum dirigo, &c. Ex quibus hæc posteriora ignorare non est peccatum distinctum ab opere consequente, quia in his necessitas sciendi oritur non ex virtute studiositatis per se, sed ex præcepto eius virtutis, in cuius materia versatur operans. Res verò prioris generis ignorare voluntariè, seu non curare, vt sciantur, est peccatum per se & distinctum ab opere consequenti, quia aduersatur virtuti distinctæ, nempe studiositati, quæ moderatur appetitum sciendi, iuxta cuiusque materiæ, ac personæ conditionem. Ita Tannerus; quæ omnia licet aliquantulum speculatiua videantur pro confessariis, tamen ea scire necessarium est.

RESOL. XI.

An vt ignorantia dicatur vincibilis, sufficiat te esse obligatum advertere?

Et quid, si quis incidenter querat, quibus in rebus possit contingere ignorantia vincibilis? Ex part. 4. tractat. 4. & Miscell. Resolut. 36.

Sup. hoc vide § not. seq.

§. 1. **A**firmatiuè respondet Valentia tom. secundo, disputatione sexta, questione sexta, punct. 1. Zumel. in prima secunda, questione septuagesima sexta, artic. 3. disputatione secunda, distinctione quarta. Alphonsus Curiel ibidem dub. 3. §. 3. & nouissimè ex Societate Iesu Iacobus Gordonus in Theolog. moral. tomo primo, lib. 1. questione octaua, capite decimo, numero trigesimo septimo, vbi sic ait. Satis est ad peccatum mortale contrahendum (cognito obiecto) cognitio malitiæ, quam vocant interpretatiuam, vt contingit, dum ratio actu non considerat malitiam, potuit tamen, & debuit considerare. Hanc certè sententiam probat D. Thom. in prima secunda, questione septuagesima tertia, articulo octauo, docens satis esse quoddam fuerit in potestate operantis advertere, licet ex negligentia id non fecerit. Ita ille, qui testator hanc sententiam accepisse à P. Suarez, dum publicè Romæ legebat anno 1582. vnde postea subdit. Malè ergo concludunt aliqui nullum committi peccatum, nisi præcesserit, vel expressa cognitio malitiæ, vel dubitatio de mali periculo; & cur non dicent requiri necessariò etiam cognitionem de offenso Deo, cum sit necessaria connexio cum actu morali malo? Præterea ista reprehensio conscientiæ (quam ponunt in cognitione periculi, aut mali, si esset necessaria ad peccandum, quomodo diceret Paulus se non habere reprehensionem conscientiæ, & tamen posse habere peccatum? Cum ergo Paulus doceat peccatum posse consistere, & sine vlla mali notitia contrahi, sequitur non rectè aliquem requirere conscientiæ apprehensionem. Hæc Gordonus, qui alias etiam adducit rationes pro hac firmanda sententia.

2. Sed illam improbabilem vocat Salas in 1. 2. tractat. 13. disputatione octaua, sect. vltim. num. 87. ego tamen opinionem doctorum virorum aliqua ratione fulcitam, nec possum, nec debeo nota improbabilitatis vrere, vt Salas facit, & ideo existimo illam probabilem esse; verum contrariæ sententiæ tanquam probabiliori, & communiori libenter adhæreo. Dico igitur, quoddam vt ignorantia dicatur vincibilis, non sufficeret aliquem ex statu & officio esse obligatum advertere, nisi aliqua cognitio, dubitatio, vel scrupulus de malitia, aut obligatione adfuit, quare nullum esse peccatum mortale in voluntatis consensu censo, nisi cogitatio aliqua præcesserit, & consideratio expressa, quam actuali vocant malitiæ moralis, vel periculi, vel saltem expressa aliqua dubitatio, vel scrupulus. Itaque vt quis peccet mortaliter (ò quam suauè & leuè est iugum Domini!) debet considerare, vel opus illud esse malum, vel ibi esse malitiæ periculum, vel dubium, vel scrupulum saltem aliquem habere, & sic non satis est cognitio illa virtualis, seu interpretatiua, quam sufficere dicebat Gordonus vbi supra, & ita hanc sententiam præter Salas loco citato, multis rationibus firmat Sanchez in summa, tom. 1. lib. 1. cap. 16. numer. 21. Valquez in 1. 2. quest. 74. artic. 7. disputatione 107. cap. 3. à n. 6. & quest. 76. art. 2. disp. 123. num. 6. Portel in dub. Regul. ver. Ignorantia, num. 11. Castrus Palaus in opere morali tom. 1. tract. 2. disputatione prima, punct. 15. num. 5. Aluarez in 1. 2. questione 74. art. 8. disp. 144. num. 6. Coninch de actibus supernat. disputat. 14. dub. 11. num. 229. Sayrus in clauis regia lib. 2. cap. 9. num. 20. Reginaldus tom. 1. lib. 1. cap. 3. num. 21. Tannerus in 1. 2. disput. 4. questione nona, dub. 1. num. 17. Layman in Theolog. moral. lib. 1. tractat. 2. cap. 4. num. 6. & ratio est, quia si nunquam in mentem venit cogitare, aut suspicari de operis malitia, tunc homo non operatur malum deliberatè, cum fieri non possit vt voluntas in malum peccati consentiat; nisi intellectus illud cognoscatur, &c.

3. Vnde ex his deducitur sano modo intelligenda iura ac Doctores, dum dicunt esse par, scire, & debere scire: nam intelligenda sunt quando adfuit aliqua actualis, plena, & sufficiens ad mortale aduertentia ad malitiam, eiusque periculum, seu dubium, aut scrupulus, quia dum hæc actualis aduertentia non adfuit, non est in nostra potestate proxima expellere eam ignorantiam, aut non est plenè, ita vt ad mortale peccatum si fiat.

4. Sed si aliquis hinc incidenter querat, quibus in rebus contingere possit ignorantia inuincibilis? Respondeo cum Tannero in 1. 2. D. Thom. disp. 4. quest. 9. dub. 1. num. 14. ex communi & vera sententia ignorantiam inuincibilem contingere posse non solum circa ius positium humanum, ac particulares facti circumstantias, sed etiam circa ius positium diuinum, & mysteria fidei nostræ, imò etiam circa ius naturale, non quidem quoad vniuersalissima præcepta iuris naturæ, sed quoad alia, facilius quidem & frequentius circa ea, quæ difficilius ex præceptis vniuersalibus naturæ deducuntur, vt est, v. g. bigamia, accipere lucrum ex mutuo, proprias iniurias vlcisci, & simplex fornicatio, aut etiam mendacium officiosum, &c. difficilius autem, nec ferè nisi pro breui tempore circa præcepta illa, quæ facile ex vniuersalibus illis præceptis deducuntur, vt sunt cultus vnus veri Dei, & cætera quæ directè continentur in præceptis Decalogi. Ita ille. Sed ne prætermittas videre Merollam tom. 1. disput. 1. cap. 2. dub. 6. per totum. Ex quibus apparet mortaliò rectè respondisse ignorantia inuincibili laborasse puerum putantem pollutionem voluntariam non esse peccatum, & mysteria fidei, sicuti etiam in